

บทที่ ๔

ปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุของความตึงเครียดของรัฐบาลสมชชที่ ๒

ความขัดแย้งในอินโดจีนได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งในการเมืองระหว่างประเทศ อันเป็นผลมาจากความขัดแย้งทางอุดมการณ์และแก่งแย่งอำนาจกันระหว่างประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์และฝ่ายประชาธิปไตย อินโดจีนกลายเป็นสมรภูมิที่ประเทศมหาอำนาจทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันเพื่อขัดขวางการขยายอิทธิพลของอีกฝ่ายหนึ่ง และสงครามในอินโดจีนจึงเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็นระหว่างประเทศมหาอำนาจ การสู้รบกันใญ่บริเวณดังกล่าวได้รับการสนับสนุนอย่างมากมาจากประเทศมหาอำนาจ ฉะนั้น ในการศึกษาถึงอุปสรรคในการปกครองของรัฐบาลเจ้าสุวัตรรณภูมิจึงไม่อาจจะละเลยบทบาทของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคนี้ได้

๔.๑ บรรยากาศการเมืองระหว่างประเทศในการจัดตั้งรัฐบาลสมชชที่ ๒๔.๑.๑ การผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกากับโซเวียต

ตั้งแต่ที่ทราบกันแล้วว่า ประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์และฝ่ายประชาธิปไตยต่างก็พยายามแก่งแย่งอำนาจและอิทธิพลกันในส่วนต่าง ๆ ของโลก แต่ก็พยายามหลีกเลี่ยงการปะทะกันโดยตรง ทั้งนี้ เพราะมหาอำนาจทั้งสองฝ่ายมีความสำนึกว่า ถ้าเกิดสงครามจริงก็จะไม่มีฝ่ายใดที่จะคงเหลืออยู่ เพราะสงครามที่จะเกิดขึ้นเป็นสงครามนิวเคลียร์ ซึ่งจะก่อความพิวาศิให้กับโลกทั้งโลกได้^{๗๐} ดังนั้นผลแห่งการมีดุลย์แห่งความหวาดกลัว

(Balance of Terror) ซึ่งทำให้เกิดสงครามแบบจำกัดเขต (Limited Warfare) ขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกเช่น สงครามเกาหลี ปี ๒๔๕๓ - ๒๔๕๖

^{๗๐} นรงค์ สิ้นสวัสดิ์, การเมืองระหว่างประเทศ พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, ๒๕๑๒), หน้า ๑๗๑

สงครามแลชเวียร์ ๒๔๙๐ - ๒๕๐๔ วิกฤตการณ์คลองสุเอซ ๒๔๙๙ วิกฤตการณ์ไต้หวัน ๒๕๐๔ และสงครามในเวียดนามและลาว เป็นต้น การผ่อนคลายความตึงเครียดของสหรัฐอเมริกา กับ โขเวียตในลาวนั้น เนื่องมาจากความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างสหรัฐอเมริกา กับ โขเวียต ในวิกฤตการณ์ไต้หวัน ซึ่งเริ่มในปี ๒๕๐๔ และถึงจุดเดือดในปี ๒๕๐๕ จนทำให้ทั้งสองฝ่าย เกือบปะทะกัน ด้วยเหตุนี้ทั้งสองฝ่ายเริ่มเปลี่ยนทัศนคติเพื่อให้เกิดภาวะอยู่ร่วมกัน โดยทั้งสองฝ่ายก็ยอมรับโดยปริยายว่าจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันโดยตรง^{๓๑}

๔.๑.๒ การเปลี่ยนแปลงในนโยบายของประเทศไทยต่อลาว

ถึงได้กล่าวแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในนโยบายของสหรัฐอเมริกา ได้เปิดทางไปสู่การประชุมระหว่างประเทศที่นครเจนีวา เมื่อปี ๒๕๐๔ ทั้งนี้ เพราะก่อนหน้านี้ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ถึง ๒๕๐๓ นั้น นโยบายของสหรัฐอเมริกามุ่งให้การสนับสนุนรัฐบาลลาวเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องขบวนการปลดปล่อยลาวด้วยความสามารถของตนเอง โดยไม่ปรารถนาที่จะให้ผ่านทางองค์การระหว่างประเทศใด ๆ^{๓๒} นอกจากนั้นสหรัฐอเมริกา ยังได้สนับสนุนการกระทำของรัฐบาลลาวที่ปฏิเสธข้อเรียกร้องของสหภาพโซเวียตในการให้ รื้อฟื้นคณะกรรมการระหว่างประเทศในลาว ทำที่ของสหรัฐอเมริกาถึงเป็นไปเช่นนี้ จนกระทั่งเกิดสงครามกลางเมืองในเวียงจันทน์อันสืบเนื่องจากการรัฐประหารของ ร.อ.กองแดง อย่างไม่รู้ตัว แม้ว่าเจ้าบุญชุ่มและนายพลภูมิจะรักษาดำรงไว้ได้ในที่สุด แต่กำลังของฝ่ายปลดปล่อยลาวก็เข้มแข็งยิ่งขึ้นอันเนื่องมาจากการสนับสนุนเจ้าสุวรวงศ์ญาติ อดีตนายกรัฐมนตรีนครเวียงจันทน์

^{๓๑} สุขสมาน - สติท วงศ์สวรรค์, เหตุการณ์ปัจจุบันของโลก พจนนกร : เจริญรัตน์การพิมพ์, ๒๕๑๔, หน้า ๒๕๕ - ๒๖๐

^{๓๒} George Rodelski, "International Conference on the Settlement of the Laotian question ๑๙๖๑ - ๒," working paper No. ๒, (Canberra; The Australia National University, ๑๙๖๒), หน้า ๑

และ ร.อ. กองแล สหภาพโซเวียตเองได้ถือโอกาสเข้าแทรกซึมในสงครามกลางเมืองด้วย โดยการส่งยุทโธปกรณ์ทางเครื่องบินให้แก่ทหารของฝ่ายกบฏ ท่าทีของสหรัฐอเมริกาต่อสถานการณ์ในลาวจึงได้เปลี่ยนไปเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในกรุงวอชิงตันเมื่อต้นปี ๒๕๐๔ โดยสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับการกลับมาใหม่คณะกรรมการระหว่างประเทศประจำลาว และการประชุมเจนีวาครั้งที่สอง (ซึ่งได้กำหนดไว้ภายในต้นเดือน มีนาคม ๒๕๐๔) เพื่อยังสันติภาพให้เกิดขึ้นในลาวต่อไป^{๓๖}

ท่าทีของประเทศคอมมิวนิสต์ก็เปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม ในปี ๒๕๐๒ ถึง ๒๕๐๓ โซเวียตรวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนามเหนือ และฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวได้เรียกร้องอย่างซ้าซากที่จะให้เรียกประชุมคณะกรรมการระหว่างประเทศขึ้นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ฐานะของพรรคแนวดาวรักษาคือขึ้น แต่เมื่อการสงครามเปลี่ยนรูปไปในทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตน ประเทศฝ่ายนี้จึงสนับสนุนให้หรือที่คณะกรรมการดังกล่าวโดยตั้งเงื่อนไขว่าจะต้องจัดให้มีการประชุมเจนีวาขึ้น รวมทั้งต้องมีการประกาศหยุดยิงก่อนหน้าการประชุมด้วย ในเดือนเมษายน ๒๕๐๔ ประเทศคอมมิวนิสต์ก็ยอมรับพร้อมทั้งเรียกร้องให้มีการประชุมระหว่างประเทศเพื่อหาทางจัดตั้งระบอบปกครองระหว่างประเทศอันใหม่มาใช้กับลาว สำหรับสหภาพโซเวียตนั้นไม่มีข้อยุ่งยากอย่างไรในการสนับสนุนความคิดที่จะมีการประชุมเจนีวาครั้งที่ใหม่ในเมื่อตนเป็นฝ่ายที่ได้เสนอเรื่องนี้มาก่อนแล้ว

ในที่สุดก็ได้มีการเสนอร่างความตกลงสู่การพิจารณาของประเทศต่าง ๆ ในที่ประชุม ผู้แทนแต่ละประเทศได้ชี้แจงอย่างกว้าง ๆ ถึงท่าทีของตนต่อบัญชีลาว แต่ในระหว่างที่มีการประชุมระหว่างชาติต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาลาวนี้ก็มีปัญหาที่เกิดขึ้นคือขบวนการปลดปล่อยลาวได้โจมตีค่ายนางของเจ้าบุญทุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคอมมิวนิสต์มิได้เคารพต่อการหยุดยิงแต่อย่างใด ในระหว่างนี้ที่ประชุมจึงหยุดชะงักไปพักหนึ่งอันเป็นเวลา

^{๓๖} Bangkok Post, March ๕, ๑๙๖๑

เกี่ยวกับที่ประธานาธิบดีเคนเนดีและนายกรัฐมนตรีสุชอพลประ เจริจจากนั้นก็กรุง เวียนนา ประเทศออสเตรีย เพื่อแก้ไขความตึงเครียดของโลกรวมทั้งสถานการณ์ในลาว หลังจาก การประชุมนี้แล้ว ประมุขทั้งสองก็ได้ออกแถลงการณ์ร่วมกันเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๐๔ ย้ำว่าทั้งสองประเทศ "ขอยืนยันว่าการสนับสนุนต่อความเป็นกลางและเอกราชของ ลาวภายใต้รัฐบาลซึ่งได้รับเลือกจากประชาชนลาวเอง และต่อความตกลงระหว่างประเทศ เพื่อประกันถึงความเป็นกลางและเอกราชอื่น และเพื่อให้เป็นไปตามที่ทั้งสองจึงได้ให้การ ยอมรับต่อความสำคัญของการหยุดยิงที่เป็นผล"^{๗๔} จากแถลงการณ์ร่วมของประมุขทั้งสองนี้เองที่ได้อธิบายให้การประชุมที่เจนีวาซึ่งระงับกันอยู่นั้นดำเนินต่อไปได้และบรรลุความตกลง ในการจัดตั้งรัฐบาลผสมไปได้ในที่สุด

๔.๒ การบ่อนทำลายรัฐบาลสมชชุดที่ ๒ ของประเทศต่าง ๆ ซึ่งร่วมจัดตั้งรัฐบาลชุดนี้

ถึงที่โลกลาวแล้วว่ารัฐบาลสมชชุดที่ ๒ นี้เป็นผลมาจากการตกลงกันของประเทศ มหาอำนาจสำคัญคือ สหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต และนอกจากนั้นแล้วจากปฏิญญาวาดวย ความเป็นกลางของลาวเมื่อ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๕ นั้น ก็มีประเทศต่าง ๆ ๑๔ ประเทศ รวมทั้งลาวเอง ได้เข้าชื่อกันในการที่จะรับประกันความเป็นกลางของลาวหรือเท่ากับว่า เป็นมาร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลสมชชุดที่ ๒ นี้ขึ้น เพื่อให้ลาวเป็นกลาง แต่เมื่อตั้งรัฐบาลสมชชุดนี้ ขึ้นแล้ว ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้บางประเทศก็มีส่วนร่วมในการบ่อนทำลายรัฐบาลสมชชุดนี้ เสียเอง โดยให้การสนับสนุนฝ่ายที่มีอุดมการณ์หรือผลประโยชน์ตรงกันกับตน เจ้าทำลาย หรือแก่งแย่งอำนาจจากอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายรัฐบาลสมชชุดนี้หลังจากที่ จัดตั้งขึ้นมาเอง ประเทศที่ร่วมลงนามในการรับประกันความเป็นกลางของลาวก็ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนามเหนือ เวียดนามใต้ ไทย กัมพูชา อินเดี๋ย คานากา ฝรั่งเศส อังกฤษ โปแลนด์ ไอร์แลนด์เหนือ และราชอาณาจักรลาว ซึ่งบทบาทของประเทศที่มีส่วนในการจัดตั้งและทำลายรัฐบาลสมชชุดที่ ๒ นี้

^{๗๔} On Record, Laos : Cold War Battleground, Vol. ๑ No. ๔

จะได้แยกกล่าวดังนี้

๔.๒.๑ สหรัฐอเมริกา

เดิมที่สหรัฐอเมริกามีนโยบายในการสนับสนุนลาวฝ่ายขวา เพื่อที่จะต่อต้านคอมมิวนิสต์ในลาวอย่างเต็มที่ แต่ต่อมาในปี ๒๕๐๔ สหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนท่าทีการสนับสนุนฝ่ายกลาง. ^{๗๕} ข้อเท็จจริงที่ปรากฏมาอันเป็นผลจากการเปลี่ยนตัวผู้นำของสหรัฐฯ และบีบบังคับให้ลาวฝ่ายขวาเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสมร่วมกับฝ่ายกลางและฝ่ายซ้าย ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์ของลาว เมื่อระหว่างประเทศซึ่งอยู่ในสภาวะที่ตึงเครียด และประกอบด้วยสหรัฐอเมริกากับโซเวียตได้มีการเผชิญหน้ากันในวิกฤตการณ์ จึงทำให้เกิดความต้องการผ่อนคลายความตึงเครียดซึ่งกันและกันแล้ว สหรัฐอเมริกาพยายามสนับสนุนเจ้าสุวรวงศ์มนตรี ซึ่งนิยมความเป็นกลางขึ้นมาเป็นผู้นำลาว เพราะเห็นว่า เจ้าสุวรวงศ์มนตรีมีที่ท่าจะโอนเอียงไปทางฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวมากไป สหรัฐฯ ต้องการทางเพิ่มมูลค่าของ ^{๗๖} ที่เพิ่งสกัดกั้นปฏิบัติการของคอมมิวนิสต์ ^{๗๖} เป็นกลางโดยผลของการบีบบังคับนี้ลาวฝ่ายกลางของเจ้าสุวรวงศ์มนตรีได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลผสมชุดนี้ถึง ๑๑ ตำแหน่ง ในขณะที่ฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายได้เพียงฝ่ายละ ๔ ตำแหน่ง โดยเฉพาะได้มอบตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงป้องกันประเทศ กับกระทรวงมหาดไทยให้กับฝ่ายกลางของเจ้าสุวรวงศ์มนตรีในรัฐบาลผสมชุดนี้ด้วย ^{๗๗}

^{๗๕} กร. กระมล ทองธรรมชาติ, การเมืองระหว่างประเทศ, พระนคร : สำนักพิมพ์แพรววิทยา, ๒๕๑๔, หน้า ๓๑๓

^{๗๖} วันทนา ผาติพันธุ์, การศึกษาเรื่องความเป็นกลาง : วิเคราะห์กรณีลาว, วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖, หน้า ๗๕

^{๗๗} กร. กระมล ทองธรรมชาติ, เดิมเดียวกัน, หน้า ๒๔๒

อย่างไรก็ตามภายหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดนี้เป็นผลสำเร็จในปี ๒๕๐๕ แล้ว ก็ปรากฏว่า รัฐบาลผสมชุดนี้ไม่สามารถประสานนโยบายฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายเข้าด้วยกันได้ เพราะฝ่ายกลางของเจ้าสุวัชรวิบูลย์ซึ่งสหรัฐอเมริกาหวังว่าจะมีความสามารถทำเช่นนั้นได้ เมื่อเอาเขารวมเข้าด้วยกันทำอะไรไม่ได้ ตรงกันข้ามเหตุการณ์กลับทวีความยุ่งยากขึ้นเมื่อรัฐมนตรีของฝ่ายกลางซึ่งเขียนขยายข้อตกลงสังหารในเวียงจันทน์ เมื่อ เมษายน ๒๕๐๖^{๗๘} ทำให้ฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวถอนตัวออกจากคณะรัฐบาลกลับไปทำการตั้งมั่นในเขตยึดครองของตน เพื่อต่อสู้กับรัฐบาลที่เวียงจันทน์ต่อไป ดังนั้น รัฐบาลผสมชุดที่ ๒ นี้ ตามทฤษฎีแล้วก็สิ้นสุดลงโดยปริยายในตอนนี้เอง ภายหลังจากนั้นฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวได้ใช้กำลังทหารต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาลที่เวียงจันทน์อย่างรุนแรง สหรัฐอเมริกาดำเนินการสนับสนุนฝ่ายขวาและฝ่ายกลาง เพื่อต่อต้านฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวอีกครั้งหนึ่ง

ในด้านการทหาร สหรัฐอเมริกาคำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบายใหม่ทั้งตัวบุคคล ทางการเมืองและการจัดตั้งกำลังทางทหารในลาวนายชเลสซิงเจอร์ รมว. กลาโหมสหรัฐอเมริกาแถลงว่า ประชาชนชิปทีเคนเนดีที่ตกลงใจขยายกำลังพิเศษ ซึ่งได้แก่ กำลังรบที่สหรัฐอเมริกาส่งเข้ามาในอินโดจีนเพื่อกระทำ "สงครามพิเศษ" ออกไปเป็นกองทัพ ประชาชนชิปทีเคนเนดีที่ตัดสินใจที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพของกองกำลังพิเศษโดยการฝึกอบรมตามแบบฉบับของทหารรับจ้างที่เรียกว่า "กรีนเบเรต" และไ้ระดมกำลังชาวพื้นเมืองมารับการฝึก โดยมีนายทหารสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ฝึกอบรม และองค์การซีไอเอ. (องค์การสืบราชการลับของสหรัฐอเมริกา) เป็นผู้จ่ายเงิน เมื่อถึงปี ๒๕๐๗ สหรัฐอเมริกาก็ได้ก่อสร้างกองกำลังพิเศษจากคอมมานโดแล้ว ๓,๐๐๐ คน จนกลายมาเป็น ๑๕,๐๐๐ คน มีการสร้างฐานทัพใหญ่

^{๗๘}ไพโรจน์ โพธิ์วงศ์, จุดสารชุดเบื้องหลังเหตุการณ์ปัจจุบัน. ลาวสู่สาธารณรัฐ (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕) หน้า ๘

ขึ้นอย่างลับ ๆ ที่โรงแรมอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของ เชียงขวาง มีสนามบิน โรงเรียน
สำหรับฝึกอบรม กำลังวัสดุ ศูนย์ฝึกอบรมการประกอบกิจการจรรยาธรรม และการกษัตริย์นากรรม
กองกำลังที่เข้มแข็งคืออาวุธฝึกอบรมและเลี้ยงดูโดยงบประมาณพิเศษขององค์การซีไอเอ.^{๓๘}

ในขณะที่เกิดการสู้รบกันระหว่างทหารฝ่ายขวามหาการปกครองลาวกับฝ่ายรัฐบาล
เวียงจันทน์อย่างรุนแรงนั้น สหรัฐอเมริกาได้ส่งเครื่องบินไอพ่นไปทิ้งระเบิดและนาปาล์ม
ลงตามฐานที่ลี้ภัย ๆ ของฝ่ายขวามหาการปกครองลาวทั้งในทุ่งไหหิน ซ้ำเหิน และทางตอนใต้
ของลาวและกำลังทางอากาศอีกส่วนหนึ่งก็ได้สนับสนุนการปฏิบัติการทางพื้นดินของกองทัพอ
ฝ่ายขวาที่ทำการโจมตีต่อที่มั่นฝ่ายขวามหาการปกครองลาว

ระหว่างนั้นสงครามในเวียดนามได้ขยายตัวรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะเมื่อ
สหรัฐอเมริกาเริ่มทิ้งระเบิดเวียงจันทน์เหนือตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ เป็นต้นมา
หมู่บ้านต่าง ๆ ตามภูเขาของชนเผ่าแม้วกลายเป็นฐานทัพอากาศ เป็นที่ตั้งของ
เฮลิคอปเตอร์ ศูนย์ถ่ายหอดเรดาร์เพื่อส่งนำเครื่องบินสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยและ
กองทัพเรือที่ ๗ ในการบินไปทิ้งระเบิดเวียงจันทน์เหนือ องค์การซีไอเอ. ได้พยายามสร้างฐาน
ที่มั่นขึ้นเป็นสายระยางตามภูเขาสูง ๆ ภายในเขตขบวนการปกครองลาว โดยมีสายการบิน ๒
สายส่งกำลังบำรุงให้คือ แอร์อเมริกาที่คอนติเนนตัล เซอร์วิส สายการบินทั้งสองสายนี้
องค์การซีไอเอ. เป็นผู้ดำเนินการจากสนามบินที่เวียงจันทน์และในประเทศไทย^{๔๐} สำหรับ
เครื่องบินที่ใช้ดำเนินการนี้มีจำนวน ๓๕ เครื่อง ทำหน้าที่ส่งกำลังบำรุงให้แก่ฐานที่ต่าง ๆ
ดังกล่าวเป็นประจำทุกสัปดาห์ หนึ่ง ๆ ที่องค์การซีไอเอ. จะต้องจ่ายเป็นเงินถึงสี่ล้าน
เหรียญสหรัฐ^{๔๑}

^{๓๘} รุ่งมณี, (นามแฝง), เดิมเดียวกัน, หน้า ๑๒๒ - ๑๒๓

^{๔๐} รุ่งมณี, (นามแฝง), เดิมเดียวกัน, หน้า ๑๒๕ - ๑๓๑

^{๔๑} สำนักข่าว เอพี. รายงานเมื่อ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๔

ในด้านจำนวนที่ปรึกษาชาวอเมริกันในลาวนี้ปรากฏว่า เมื่อปี ๒๕๐๒ มีชาวอเมริกันเพียง ๓๐๐ คน กรีนพลาซัดูตาสงบศึกที่เจนีวา เมื่อปี ๒๕๐๕ ทหารอเมริกันที่แจ้ชอยย้ายออกไป ๖๖๖ คน แต่หลายคนกลับเข้ามาใหม่ในเครื่องแต่งกายพลเรือน พอถึงปี ๒๕๐๕ ชาวอเมริกันในลาวมีถึงกว่า ๕,๐๐๐ คน เป็นที่ปรึกษาทางทหารเสีย ๓,๕๐๐ คน^{๕๒} แต่ที่กระแสรวมกันว่ามีชาวอเมริกันในลาวถึง ๑๒,๐๐๐ คน โดยมีทั้งครอบครัวและชาวอเมริกันที่เข้ามาทำงานที่กึ่งแต่ที่ปรึกษา ผู้ที่ก่อบรมทางทหารน้อยคน เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในดินทางทำถนน ๓๐๖๖๓^{๕๓} ซึ่งตรงกับข้อตกลงที่เก็บของพรรคแนวร่วมลาวรักชาติ ในโอกาสครบรอบปีที่ ๗ ของการฆ่าสัตวชนสงบศึกที่เจนีวา เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๑๒ ว่ามีชาวอเมริกันในลาว ๑๒,๐๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ที่ก่อบรมทางทหาร และยังมีทหารกองกำลังพิเศษ "กรีนเบเรต" ที่กองบัญชาการ ๓๓๓ ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ของไทย ๑,๐๐๐ คน ศูนย์ที่ก่อบรมและคอมมานโดที่จังหวัดชลบุรีของไทยอีก ๒๐๐ - ๓๐๐ คน

ในการปฏิบัติการในลาวนั้น สหรัฐอเมริกาได้ทำการทิ้งระเบิดในดินแดนลาวโดยเฉพาะในเขตยึดครองของขบวนการปลดปล่อยลาว ตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ ถึงปี ๒๕๑๕ จำนวนทั้งสิ้น ๒,๕๐๐,๐๐๐ ตัน^{๕๔} ซึ่งถ้าประมาณว่าประชาชนลาวในเขตยึดครองของขบวนการปลดปล่อยลาวมี ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน จากประชากรลาวทั้งสิ้นประมาณ ๓,๒๒๐,๐๐๐ คนแล้ว ประชาชนลาวในเขตยึดครองจะได้รับลูกระเบิดของสหรัฐอเมริกาถึงคนละ ๒.๕ ตัน หรือเกือบคนละ ๓ ตัน

^{๕๒} รุงมณี, (นามแฝง), เล่มเดียวกัน, หน้า ๑๓๗

^{๕๓} รายงานของนายเบอร์นาร์ดี คูเวต นักหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส แห่งกองกำลังทหารอากาศของอเมริกาในอินโดจีนของเบอร์เนอรัลท์ รัสเซลล์ ที่เคมมาร์ก ระหว่างวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ถึง ๑ ธันวาคม ๒๕๑๐

^{๕๔} บทความของคริสโตเฟอร์ บูลตัน ใน ASIA MAGAZINE ฉบับวันที่ ๑๒ พฤษภาคม

สำหรับตัวเลขความช่วยเหลือที่สหรัฐอเมริกาให้แก่รัฐบาลลาวที่เวียงจันทน์
 นับนับตั้งแต่ปี ๒๔๘๓ ถึงปี ๒๕๐๕ สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือทางทหารปีละ
 ๑๖๘,๘๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ และทางกันเสริมธุรกิจปีละ ๒๕๐,๕๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ^{๕๕}
 และต่อจากนั้นก็ยังคงสนับสนุนรัฐบาลของ เจ้าสุวรวงศ์ญาติที่เวียงจันทน์มาตลอด เช่นใน
 ปี ๒๕๑๐ สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือในลักษณะกองทุนเพื่อเสถียรภาพของเงินตรา
 ๑๘,๕๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ และให้เงินลงทุนอุตสาหกรรมมูลค่า ๕๖,๕๐๐ เหรียญสหรัฐฯ^{๕๖}
 ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น การสร้างถนนหนทาง สนามบิน โรงเรียน ช่วย
 เหลือผู้พลัดถิ่นจากที่ต่าง ๆ ในลาว และการช่วยเหลือทางทหารที่กล่าวไว้แล้ว ประมาณค่า
 งบประมาณกว่าครึ่งหนึ่งของรัฐบาลที่เวียงจันทน์มาจากความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา^{๕๗}
 ซึ่งในเรื่องจำนวนของความช่วยเหลือนี้ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๔ คณะอนุกรรมการวิเทศ
 สัมพันธ์ ของวุฒิสภาสหรัฐอเมริกาว่า รัฐบาลสหรัฐอเมริกาใช้จ่ายเงินอย่างน้อยปีละ
 ๓๕๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ ในการให้ความช่วยเหลือทางทหารและเสริมธุรกิจแก่ลาว^{๕๘}

^{๕๕} Department of Defence, United States Foreign Assistance, June, ๑๙๖๒ and Military Assistance Facts, March, ๑๙๖๒ and May, ๑๙๖๓

^{๕๖} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศเพื่อนบ้านและในเอเชีย. ๑ ตุลาคม ๒๕๐๘ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๑๐

^{๕๗} Far Eastern Economic Review Year Book, ๑๙๖๒

^{๕๘} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศเพื่อนบ้านและในเอเชีย. ๑ มกราคม ๒๕๑๔ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๔

ซึ่งหมายถึงรัฐบาลลาวของ เจ้าสุวร รมณูมาที่ เวียงจันทน์

๔.๒.๒ สหภาพโซเวียต

เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียตมีส่วนสำคัญในการบีบบังคับลาวทั้ง
 สามฝ่ายให้รวมจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดที่ ๑ นั้นขึ้น โดยต้องการที่จะถอนตนออกจากความ
 คึง เวียงกระหว่างประเทศในภูมิภาคอินโดจีนนี้ ประกอบกับโซเวียตและฝ่ายคอมมิวนิสต์ทราบ
 ทิวการณ์ทำให้ลาวเป็นคอมมิวนิสต์ในทันทีทันใดนั้น ทำให้ยากมากเพราะสหรัฐฯ และมีกร
 ประเทศของลาวทงจะไม่มีอยู่เลย ของกิจการ สปอ. อาจจะไม่เข้าแทรกแซงถ้าลาวร้องขอถึงนั้น
 โซเวียตและฝ่ายคอมมิวนิสต์จึงทำเอาวิธีการใหม่มาใช้ควบคู่กับการรบนั่นคือหลักัญจุศีลหรือ
 หลัก ๕ ประการของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ^{๔๘} ทั้งนี้ เพื่อพรางทว่าคอมมิวนิสต์เป็นชาติที่
 รักสงบ นอกจากนั้น คอมมิวนิสต์ก็พยายามจะให้ลาวจัดตั้งรัฐบาลผสม เพราะเป็นวิธีการอันหนึ่ง
 ที่จะทำให้ลาวคุมประเทศได้เร็วขึ้น^{๔๙} แต่ต่อมาภายหลัง เมื่อฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวแยก
 ตัวออกไปจากรัฐบาลผสม และใช้อำนาจเข้าทำการต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาลที่เวียงจันทน์แล้ว โซเวียต
 ก็ได้เปลี่ยนท่าทีมาสนับสนุนฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว เพื่อมิให้ต้องเสียเปรียบต่อฝ่ายรัฐบาลที่
 เวียงจันทน์ ความช่วยเหลือของโซเวียตในด้านการอาวุธยุทโธปกรณ์นั้น ส่วนใหญ่จะส่งผ่านทาง
 เวียดนามเหนือแบบไม่เปิดเผย เช่น การส่งอาวุธที่ทันสมัยร้ายแรงหลายชนิด เป็นต้นว่า ปืนต่อ
 สู้อากาศยานที่ควบคุมการยิงด้วยเรดาร์^{๕๐} เพื่อเอาไว้ใช้ยิง เครื่องบินของสหรัฐอเมริกาที่

^{๔๘} เป็นหลัก ๕ ประการซึ่งจีนเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนลงนามกันไว้เมื่อ ๒๙ เมษายน
 ๒๔๘๗ มีสาระว่า ทั้งสองฝ่ายจะยึดหลักการมนุษยภาพ, อาณาเขตและอธิปไตยซึ่งกันและกัน,
 หลักไม่รุกรานซึ่งกันและกัน, หลักไม่แทรกแซงในกิจการภายในของกันและกัน, หลักความเสมอ
 ภาคและประโยชน์ร่วมกันและหลักในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ

^{๔๙} ม.ล. พันธุ์สุริย์ ลดาวัลย์, เช่นเดียวกับ, หน้า ๑๕๐

^{๕๐} จักรวาล ชาญณรงค์, ชีวียศออกนักสู้ของนายพลกองแล (พระนคร: บ้านกาลสาสน์, ๒๕๐๖),
 หน้า ๑๒๒ - ๑๒๓

เข้าไปตั้งระเบียงในเขตปกครองของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว

นอกจากนี้ยังมีรายงานข่าวที่นำเช็ดชื่อโจวโซเวียตได้ช่วยสร้าง เมืองไตกิน มีต้นกอนกรีก อยู่ห่างจากตัวเมืองน้ำเหนือ (เมืองหลวงของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว) ประมาณ ๒ - ๓ ไมล์ ในบริเวณเมืองไตกินนี้ มีเครื่องทำไฟของโซเวียตให้แสงสว่างพร้อมทั้งโทรทัศน์ อย่างสมบูรณ์ มีโรงพยาบาลซึ่งแพทย์ได้รับการฝึกอบรมจากมอสโคว์และปารีส ห้างหรือร้านค้า อุปกรณ์ที่เสียบ้าง เครื่องเอกอเรีย ทำฟัน และยาตัด และมีท่าอีกแห่งหนึ่งใกล้ ๆ พรหมแดน เวียดนามเหนือ เป็นโรงงานทอผ้าที่ใหญ่ที่สุดในเขตปกครองของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว ทำหน้าที่ผลิตเสื้อผ้าสำหรับทหารและพลเรือน นอกจากนี้ก็มีโรงงานผลิตอาวุธ ระเบียงยก เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเฟอร์นิเจอร์ตามถ้ำ อื่น ๆ อีก ^{๕๒}

โซเวียตพยายามที่จะรักษาอิทธิพลของตนเองไว้ในลาวตลอดมา นายวิกเตอร์ อิล่าโนวิช มีนิน เอกอัครราชทูตโซเวียตประจำลาว ซึ่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในลาวตั้งแต่วันที่ ๒๕๑๑ ได้ไปพบปะเจรจากับเจ้าสุภานุวงศ์ เมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ และได้เข้าไปสังเกตการณ์ในเขตปกครองของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวด้วย โดยเฉพาะความเคลื่อนไหวของสาธารณรัฐประชาชนจีนในบริเวณนั้น ในขณะที่เกี่ยวกับ ก็หาทางพิจารณาเสนอความช่วยเหลือให้แก่ขบวนการปลดปล่อยลาว เพื่อเสริมสร้างอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในเขตปกครองของขบวนการปลดปล่อยลาวไว้

ท้าวไกรสร พรหมวิหาร นายกรัฐมนตรีลาวคนปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๕) ยอมรับในการให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวต่างประเทศ ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองลาวมาอยู่ในระบอบสาธารณรัฐว่าในระหว่างการต่อสู้ของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวกับฝ่ายรัฐบาลลาวที่เวียงจันทน์ ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาสนับสนุนนั้น ทางฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวได้รับความช่วยเหลือจากโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ จนได้รับชัยชนะ ^{๕๓}

^{๕๒} รุ่งมณี, (นามแฝง), เล่มเดียวกัน, หน้า ๑๒๑

^{๕๓} นิตยสาร จักรวาล, "สัมภาษณ์พิเศษ ไกรสร พรหมวิหาร", ฉบับวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๑๕

๔.๒.๓ สาธารณรัฐประชาชนจีน

แม้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนจะไม่ยอมรับอำนาจที่มอบหมายให้ศึกษาในกรณีนี้กับให้ลาวทั้งสามฝ่ายร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้น แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ได้มีส่วนร่วมในการร่วมลงนามที่ประกันความเป็นกลาง ของลาวตามปฏิญญาว่าด้วยความเป็นกลาง ของลาวในปี ๒๕๐๕ จึงถือได้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อประเทศที่มีส่วนร่วมในการ จัดตั้งรัฐบาลผสมชุดนี้ขึ้นมา แต่เมื่อเกิดการแตกแยกกันระหว่างฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวกับรัฐบาลที่เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาชนจีนก็อง เข้าสนับสนุนฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวซึ่งมีอยู่คน การช่วยเหลือของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีบทบาทไปในทางให้กำลังใจแก่พรรค

แนวลาวยุติการของ เว้าสู่นานงศ์ และก็ได้ให้การฝึกอบรมแก่ทหารของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว ซึ่งก็ปรากฏว่าทหารของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีจากที่ปรึกษาทางทหารของสาธารณรัฐประชาชนจีน และทหารของฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว บางหน่วยก็มีที่ปรึกษาทางทหารของสาธารณรัฐประชาชนจีนรวมอยู่ด้วย^{๕๔} ในปี ๒๕๐๗ ได้ส่งกำลังทหาร เข้ามาประจำอยู่ที่ชายแดนบ้านเมืองสิงห์ แขวงหลวงน้ำทา ดังนี้ คือ มีหน่วยรักษาความปลอดภัย ๑ กรม ที่เมืองลา หน่วยทหารสี่สาร ๑ กองร้อยที่บริเวณระหว่าง เมืองบางกับพรมแดนบ้านเมืองสิงห์ และหน่วยรักษาความปลอดภัยอีก ๑ หน่วย ที่เมืองพงในลาว^{๕๕}

นอกจากนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนยังได้ช่วยสร้างถนนสายยุทธศาสตร์ในลาวภาคเหนือ จากมณฑลยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามายังดินแดนลาวในแขวงหลวงน้ำทา

^{๕๔} นักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยา รุ่นที่ ๑๗, แอมเคียวอีย หน้า ๔ - ๒๔

^{๕๕} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ในประเทศคอมมิวนิสต์.
เพียงสั้น ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๗

ซึ่งเจ้าสุวรณภุมมา นายกรัฐมนตรีลาวได้แถลงเมื่อ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๙ ว่าจากการสอบสวน
 ส่วนทหารสาธารณรัฐประชาชนจีน ๒ คน ที่ถูกทหารฝ่ายรัฐบาลจับได้ทางตอนเหนือของลาว
 ทหารสาธารณรัฐประชาชนจีนยอมรับว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังสร้างถนนสายยุทธศาสตร์
 จากเป็๋นหมางในแคว้นยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามายัง เมืองสิงห์ในแขวงหลวงน้ำทา
 ของลาว ซึ่งถนนสายนี้เจ้าสุวรณภุมมาแถลงว่าอยู่นอกเหนือข้อตกลงที่สาธารณรัฐประชาชนจีน
 ทำไว้กับรัฐบาลเมื่อ ๑๒ เมษายน ๒๕๐๖ ซึ่งถนนสายที่ห้ากวางตงกั้นนั้นเป็นถนนจากเมือง
 ฉาในแคว้นยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามายัง เมืองพงสาลีในลาวเท่านั้น และจาก
 การสร้างถนนสายยุทธศาสตร์นี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ส่งวิศวกรและคนงาน รวมทั้งเจ้า
 หน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งมีอาวุธปืนต่อสู้อากาศยานเข้ามาด้วย นอกจากถนนสายนี้แล้ว
 ยังมีถนนที่สาธารณรัฐประชาชนจีนสร้างจากแคว้นยูนนานเข้ามายังพรมแดนลาวที่บ้านเมืองแคน
 ในแขวงหลวงน้ำทา แล้วผ่านเข้ามายัง เมืองไทย ต่อไปยัง เมืองฮุน และสิ้นสุดที่เมืองปากเม้ง
 ก๊กแม่น้ำโขง ซึ่งถนนสายต่าง ๆ นี้เป็นถนนยุทธศาสตร์ในการลำเลียงขนส่งอาวุธยุทโธ
 ปกรณ์และเสบียงอาหารจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมาช่วยเหลือฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาว
 ในการสู้รบกับฝ่ายรัฐบาล ^{๕๖}

และระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ เมษายน ๒๕๑๓ จากการประชุมกลุ่มผู้นำคอมมิวนิสต์
 นิสต์จีนที่เมืองกวางเจา มณฑลกวางตุ้งของสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ได้มีแถลงการณ์

^{๕๖} ประทีป ๑๑๑๓. ปัญหาการต่อสู้คอมมิวนิสต์ในราชอาณาจักรลาว. วิทยานิพนธ์
 ของโรงเรียนรักษาความปลอดภัย, ศูนย์รักษาความปลอดภัย. ๒๕๐๙ หน้า ๓๒ - ๓๓

^{๕๗} กรมประจวบกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี. สถานการณ์ของประเทศไทยและ
ในเอเชีย. ๑ ตุลาคม ๒๕๑๑ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๒.

รวมเรียกร้องให้ประชาชนเวียดนาม ลาว และกัมพูชา ทอดทานและขับไล่อเมริกาออกไปจากอินโดจีน โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านอาวุธ ยุทโธปกรณ์ต่อไป ^{๕๔} และต่อมาเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๓ สำนักข่าวนิวไชน่า เปิดเผยแพร่ของเนมาเจอคง ประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มั่งเจ้าสถานทูตในโอกาสที่ขบวนการปลดปล่อยลาวได้ก่อตั้งเป็นปีที่ ๒๕ ว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนยินดีที่จะช่วยเหลือประชาชนลาวต่อไปในการต่อต้านสหรัฐอเมริกา ไทย และเวียดนามใต้ ซึ่งรุกรานลาว ^{๕๕}

๔.๒.๘ เวียดนามเหนือ

เวียดนามเหนือ เป็นประเทศหนึ่งที่มีชื่อเสียงว่าประกันความเป็นกลางของลาว แต่เวียดนามเหนือเองนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องให้ลาวเป็นทางผ่านเข้าไปทำสงครามในเวียดนามใต้ จึงจำเป็นที่จะต้องคงอิทธิพลของตนไว้ในลาว ซึ่งก็ทำได้โดยการสนับสนุนฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวซึ่งมีอุดมการณ์เกี่ยวกับตนเอง ดังนั้น เมื่อฝ่ายขบวนการปลดปล่อยลาวแยกออกจากรัฐบาลไปทำการต่อสู้กับรัฐบาลที่เวียงจันทน์ เวียดนามเหนือจึงสนับสนุนอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์ โดยเฉพาะการรักษาเส้นทางส่งกำลังบำรุงของตนในลาวที่จะผ่านเข้าไปยังเวียดนามใต้ ที่เรียกว่า "เส้นทางโฮจิมินห์" ^{๑๐๐} ทหารเวียดนามเหนือ

^{๕๔} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศไทยรอบบ้านและในเอเชีย. ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๓

^{๕๕} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศไทยรอบบ้านและในเอเชีย. ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๓ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๓

^{๑๐๐} "เส้นทางโฮจิมินห์" เป็นเส้นทางจากเวียดนามเหนือมาสู่เวียดนามใต้ เป็นเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับการเดินทางของยานยนต์ เริ่มต้นจากเวียดนามเหนือมุ่งมาสู่เมืองมหาไซในลาวและลงมาทางใต้ถึงเมืองเซโปน จากเมืองเซโปนเส้นทางสายนี้จะเลี้ยวมาทางใต้และทางตะวันออก ซึ่งมีทางเดินเชื่อมโยงเข้าสู่เวียดนามใต้ เส้นทางสายโฮจิมินห์ กล่าวกันว่าเป็นบริเวณปลอดภัยที่สุดอันอยู่ภายใต้การปกครองของคอมมิวนิสต์

ได้ให้การฝึกอบรมทหารขบวนการปลดแอกลาวใว้ต่อสู้กับรัฐบาลลาวที่เวียงจันทน์ และก็มีหน่วยทหารขบวนการปลดแอกลาวบางหน่วยที่มีอิทธิพลผสมของทหาร เวียดนามเหนือกับขบวนการปลดแอกลาวที่เวียงจันทน์ ทหาร เวียดนามเหนือ เป็นเพียง คัมภีร์ช่วย^{๑๐๑}

การสนับสนุนของ เวียดนามเหนือที่ให้การฝึกลาวขบวนการปลดแอกลาวนั้นมีมากขึ้นตามลำดับ นับตั้งแต่ปลายปี ๒๕๐๖ เป็นต้นมา เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๘ ฝ่ายรัฐบาลลาวจับเชลยศึกเวียดนามเหนือได้ ๑๕ คนในการสู้รบที่บริเวณเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน และมีหลักฐานยืนยันว่าเชลยศึกเหล่านี้เป็นทหารประจำการของกองทัพเวียดนามเหนือ^{๑๐๒} ซึ่งเกี่ยวกับกำลังทหาร เวียดนามเหนือในลาวนี้ เขาช่วยเหลือทหารขบวนการปลดแอกลาวรบกับรัฐบาลลาวที่เวียงจันทน์อยู่นี้ เจ้าสุภรตัญญา นายกรัฐมนตรีลาวยืนยันว่า มีกองทหารเวียดนามเหนืออยู่ในลาวประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน^{๑๐๓} อดีตรัฐมนตรีเวียดนามเหนือเหล่านี้ได้ร่วมกับทหารขบวนการปลดแอกลาวโจมตีที่มั่นของฝ่ายรัฐบาลลาว และรัฐบาลลาวก็ได้อพยพไปยังคณะกรรมการควบคุมสงบศึกและประสานร่วมของที่ประชุมเจนีวาแล้วแต่ก็ไม่ได้ผล เจ้าสอน ชัยชนะ รองประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำแนวร่วมลาวแห่งชาติ เปิดเผยเมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๓ ว่า ขบวนการปลดแอกลาวได้ทำข้อตกลงสงบศึกกับเวียดนามเหนือเมื่อปลายปี ๒๕๑๒ มีสาระสำคัญว่า เวียดนาม

^{๑๐๑} นักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยา รุ่นที่ ๑๗ , เดิมเดียวกัน, หน้า ๔ - ๒๔

^{๑๐๒} Keesing's Contemporary Archives, Weekly Diary of World Events ๑๙๖๕ - ๑๙๖๖, P. ๒๑๗๔๔

^{๑๐๓} กรมประมวลข่าวกลาง สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศไทยบ้านและในเอเชีย, ๑ ตุลาคม ๒๕๑๑ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๒

แต่ใจจะไขว่กำลังทหารของทรวนเมื่อกับฝ่ายขบวนการปะเทดลาวเพื่อทำลายรัฐบาลลาวและบีบบังคับรัฐบาลลาวให้เป็นไปในทางที่ฝ่ายขบวนการปะเทดลาวต้องการ ๑๐๘

๔.๖.๕ ประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น ในฐานะที่เป็นประเทศหนึ่งซึ่งร่วมลงนามคำประกันความเป็นกลางของลาวและเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับลาวมากที่สุดประเทศหนึ่งนั้น ประเทศไทยมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ ในลาวมาก ประเทศไทยได้สนับสนุนให้ลาวเป็นกลางมาแต่เริ่มแรก และพยายามหลีกเลี่ยงการยอมรับความเป็นกลางของลาว ทั้งนี้ ก็เพราะประเทศไทยเห็นว่าความเป็นกลางของลาวเป็นอันตรายอย่างที่สุด เนื่องจากความเป็นกลางของลาวมีลักษณะที่จะนำเอาลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาประชิดพรมแดนไทยหรือประเทศอื่น ๆ ๑๐๕
ถึงนี้ เมื่ออยู่ในภาวะจำยอมที่ไทยยังต้องพึ่งอาศัยสหรัฐอเมริกาและดำเนินนโยบายโอนอ่อนต่อตามสหรัฐอเมริกา ไทยก็ร่วมลงนามคำประกันความเป็นกลางของลาว แต่ก็จะสนับสนุนฝ่ายขวาเมื่อมีโอกาส ฉะนั้น เมื่อเกิดการสู้รบกันใหม่ขึ้นในลาว ประเทศไทยจึงสนับสนุนฝ่ายขวาในลาวร่วมกับสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มที่

จากการที่สหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งกองกำลังพิเศษของชาวแม่เฒ่าให้ทำการต่อต้านขบวนการปะเทดลาวนั้น กองบัญชาการใหญ่ที่แท้จริงซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่การวางแผนส่งกำลังบำรุงฝึกอบรม ตลอดจนเป็นฐานทัพปฏิบัติการแนวหลังนั้นอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ในประเทศไทยเรียกว่า กองบัญชาการ ๓๓๓ (HQ ๓๓๓) มีนายทหารกองกำลังพิเศษของสหรัฐอเมริกา

๑๐๘ กรมประมวลข่าวลาว, สำนักนายกรัฐมนตรี สถานการณ์ของประเทศรอบบ้านและในเอเชีย. ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๓

๑๐๕ หน้าที่ของประเทศไทยต่อความเป็นกลางของลาว. ศึกษาได้จากข่าวสารของกรมสารนิเทศกระทรวงการต่างประเทศ, "คำให้สัมภาษณ์ถึงสื่อพิมพ์ของรัฐมนตรีต่างประเทศ นายถนัด คอมันต์" เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๘ และจาก "Thailand at the Geneva Conference on Laos, หน้า ๑๑ - ๑๒

เป็นเบาะแสการ นอกจากนี้ยังมี "ศูนย์" เพื่อการศึกษาเรื่องการก่อวินาศกรรมนั้นสูงยิ่งขึ้นไป
อีกอยู่ที่จังหวัดชลบุรีในประเทศไทยเช่นกัน และคงกำลังมีแผนนี้แม้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นชาวแก้ว
แต่ก็มีคนไทยรวมอยู่ด้วย ๑๐๖

นอกจากนี้ทางประเทศไทยยังให้เครื่องบินทิ้งระเบิดของสหรัฐอเมริกาที่ไปทิ้ง
ระเบิดในเวียดนามเหนือและลาว มาลงที่ฐานลับในประเทศไทย เพื่อเก็บน้ำมันเชื้อเพลิง
ก็กระเบิดแล้วบินกลับไปยัง เวียดนามทุกเครื่องบินของกองทัพเรือที่ เจ็ด^{๑๐๗}และโดยการสนับสนุน
ทางการเงินจากองค์การซีไอเอ. กองทหารไทยได้ถูกส่งเข้าไปรบในลาวเช่นกัน จึงจะเห็น
ได้จากการเปิดเผยของ พล.ท.ท.วิฑูร ชะสวัสดิ์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้น (ปัจจุบัน
พล.ท.คำแหง รุ่งเสนาธิการทหารบก) ว่า

".....ผมขอเล่าอย่าง เบิกออกเสียที บางอย่างอาจ เป็นความลับ, เก็บไว้กับสาม
เดือนมาแล้ว

(ให้สัมภาษณ์เมื่อปี ๒๕๑๖) ดังนั้น หมายถึงว่า เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ - ผู้เขียน) ที่ผมทำงานนี้กับ
ซีไอเอ. เพราะงานนี้เริ่มต้นเป็นการร่วมมือกันระหว่างไทย อเมริกัน และลาว เพื่อรักษา
และช่วยสนับสนุน การป้องกัน การรุกรานของคอมมิวนิสต์ในลาว ผมเป็นผู้รับงานฝ่ายไทย
มากสุด โดยงบประมาณทั้งหมดได้จากซีไอเอ. จริง เป็นเงินจำนวนมากเสียด้วย ปีหนึ่ง
๑๒๖,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ (ประมาณ ๒,๕๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท) ประกอบคดียทหารที่
รับจ้างมีพวกลาวเขา เช่น เข่า แก้ว และพวกเสื้อครามทหารไทยเรียกว่า *cat* ก่อนนี้มีถึง

๑๐๖ รุ่งมณี, (นามแฝง), เล่มเดียวกัน, หน้า ๑๒๖

๑๐๗ รุ่งมณี, (นามแฝง), เล่มเดียวกัน, หน้า ๑๓๐

๓๐ กองทัพนับปัจจุบัน (ปี ๒๕๑๖ - ผู้เขียน) ลกลงเหลือ ๑๗ กองพัน มีฐานฝึก ๓ ฐานใหญ่
ผมขอรับรองว่าผมทำงานกับซีไอเอ.จริง ทำมานานแล้วด้วย

๔.๒.๖ ประเทศที่รวมลงนามคำประกันความเป็นกลางอื่น ๆ

บทบาทของประเทศที่รวมลงนามในปฏิญญาคือช่วยความเป็นกลางของลาว ที่มี
ในเวลานี้เห็นจะมีบรรดาประเทศที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการควบคุมการสงบศึก
ระหว่างประเทศตามข้อตกลงเมื่อวันที่ ๒๕๐๕ ซึ่งมี อินโดนีเซีย โปแลนด์ และคาเมรูน นั้น ก็ไม่
สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้บรรลุตามข้อตกลงได้ ทั้งนี้เพราะ คณะกรรมการฯ ดังกล่าว
ไม่สามารถที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ต่าง ๆ ได้โดยเฉพาะพื้นที่ที่ปกครองของฝ่ายขบวนการ
การปลดปล่อยลาว จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมและบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลงได้ นอกจากนี้
บรรดาประเทศต่าง ๆ ที่ไ้รวมลงนามในปฏิญญาคือช่วยความเป็นกลางของลาวนั้นก็ไม่ได้มี
บทบาทหรือมีที่ทำการที่จะช่วยเหลือทำให้ปฏิญญาหรือข้อตกลงดังกล่าวมีผลขึ้นมา ทั้งนี้เหตุ
ผลอีกประการหนึ่งก็คือ ประเทศเหล่านั้นต่างก็มีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันและต่างก็สนับสนุนฝ่ายที่มี
อุดมการณ์เกี่ยวกับตน แม้แต่ในคณะกรรมการสงบศึกฯ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ชาติ คือ อินโดนีเซีย
โปแลนด์ และคาเมรูนนั้นก็มีความขัดแย้งกัน เช่น เมื่อเจ้าสุวรรธัญมาขอให้คณะกรรมการ
ดังกล่าวไปตรวจสอบความเคลื่อนไหวของทหาร เวียดนามเหนือในแขวงสาวัน ยุหนของ
โปแลนด์ก็ไม่ให้ความร่วมมือด้วย จึงทำให้รายงานของคณะกรรมการควบคุมไม่มีผลบังคับ

๑๐๘ คำให้สัมภาษณ์ของ พล.ท. วิฑูรย์ ยะสวัสดิ์ รองเสนาธิการทหารบก อดีตผู้บัญชาการ
ทหารเสือพรานของไทยในลาว ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ในหนังสือพิมพ์
สยามรัฐ ฉบับลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

๑๐๙ กรมประมวลราชากลาง. สำนักนายกรัฐมนตรี, สถานการณ์ของประเทศไทยและ
ในเอเชีย. ๑ ตุลาคม ๒๕๑๐ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๑

โดยทั่วไปประเทศที่ร่วมลงนามรับประกันความเป็นกลางของลาว คงมีบทบาทสำคัญครั้งหนึ่ง
เฉพาะในครั้งที่คณะทหารฝ่ายขวายึดอำนาจจากเจ้าสุวรรณภูมาเมื่อ เมษายน ๒๕๑๗ ซึ่งประเทศ
ต่าง ๆ เหล่านี้ได้รวมกันขึ้นมามีมติให้คณะรัฐประหารคืนอำนาจให้กับเจ้าสุวรรณภูมาเพื่อรักษา
ความเป็นกลางของลาวเอาไว้